

Jullie zijn kinderen van God!

Dat is een lastige tekst die we zojuist hoorden. Een fragment uit een brief van Johannes geschreven rond het jaar 100 na Christus aan een gemeente, een gemeenschap, ergens aan de westkust van het huidige Turkije. Een oude tekst dus, met woorden en in een stijl die ons vreemd en dan weer met flarden vertrouwd in de oren klinkt. Er zitten veel herhalingen in, alsof de woorden als in een spiraal rondgaan en steeds een nieuw element laten zien. Een lastige tekst en dan heb ik ook nog gekozen voor een zo letterlijk mogelijke vertaling om dicht bij het origineel te blijven. Dat maakt het er niet gemakkelijker op. Ik snap dat sommigen van u denken. "Wat moet ik hier mee? Gooi maar in mijn pet, hier snap ik niets van." En dan vallen er ook nog van die grote woorden als: gerechtigheid, de wereld kent ons niet, reinigen, zondigen, de duivel. Woorden die we hier niet graag gebruiken. Velen zijn blij dat we daar van af zijn en nu begint het weer. Voor sommigen zijn het pijnlijke woorden die oude wonden aanraken, die nog niet genezen zijn, maar verborgen moeten blijven. Mijn hemel wat moet je met deze oude en vreemde brieftekst? Ik loop er zelf al drie weken mee rond en lees en herlees het elke dag. En ik probeer deze harde noot te kraken. Hoe kan ik iets verstaan van de inhoud en de bedoeling van deze woorden? Want dat viel me meteen op: er zit een grote tegenstelling in de tekst. Tussen gerechtigheid doen en zonde doen; tussen de kinderen van God en de kinderen van de duivel; tussen God kennen en de wereld die God niet kent. Een tegenstelling, het is zwart of wit, de dingen staan op scherp en de lezers van de brief worden voor een keuze gesteld. De briefschrijver hoopt en bidt dat we in het licht blijven, dat we trouw blijven aan onze eerste en grote liefde, het nieuwe begin dat ons in de doop is gegeven, dat we in de wereld blijven maar niet van de wereld zijn, dat we blijven luisteren naar dat vreemde woord dat ons vrij maakt. Als een oude vader spreekt hij zijn kinderen aan, als een beproefde wijsheidsleraar zijn geliefde leerlingen, als een ervaren gids zijn volgelingen. Je proeft de betrokken relatie tussen de briefschrijver en de lezers, de hoorders, toen en ook nu.

'Nu dan, kinderen, blijf in hem, opdat we, wanneer hij verschijnt, vrijmoedigheid hebben en niet beschaamd zullen staan bij zijn komst'. Hoe doe je dat, in iemand blijven, in een ander blijven? En nog vreemder: in iemand blijven die er is en tegelijk nog moet komen, komende is. Dat begint met een ontdekking. Iets of iemand raakt je, spreekt je zo aan, dat je van schrik opengaat. Er begint iets over en weer te gaan, een stroming, een verbinding. Iets wederkerigs tussen jij en ik, dat beiden tot bestaan roept. Ogen en oren en handen gaan open in deze ontmoeting en er gebeurt iets nieuws. Zo kan het gaan tussen mensen en dan ontstaan er allerlei soorten van verbinding en liefde, van vriendschap en bekendheid, van gemeenschap en groeten, die van vreemden vrienden maakt. Een relatie wordt blijvend als het wordt onderhouden. Als mensen elkaar blijven zien en opzoeken, als ze blijven spreken en vooral luisteren, als ze tijd voor elkaar maken en genieten van de nabijheid, als ze elkaar leven en ruimte gunnen, dan blijven ze met elkaar verbonden, in de ander. In onze tekst wordt gesproken over de liefde die de Vader ons geeft en ons tot kinderen van God maakt en over het liefhebben van elkaar, de werkelijkheid van de naastenliefde. Voor beide wordt hetzelfde Griekse woord *agapé* gebruikt en dan gaat het over belangeloos liefhebben, willen dat de ander er is. Elkaar kennen in de volle bijbelse en joodse betekenis van het woord kennen. Niet alleen verstandelijk, met de ratio, op afstand, maar met hoofd en hart en ziel en lichaam als hele mens een relatie met een

ander aangaan. En zoals dat gebeurt tussen mensen, zo gebeurt dat ook tussen God en mensen. Er is een wonderlijke gelijkenis tussen hoe je met jezelf, met de ander en met de wereld omgaat, en hoe je met God omgaat. Want in al die relaties is het hart van de mens het knooppunt en in het hart van de mens valt de keuze, het antwoord: open ik mijn hart of doe ik de deur van hart dicht of houd ik hem dicht. Durf ik kwetsbaar te zijn of ben ik bang en verschuil ik mij achter een muur die mij eenzaam maakt? Is mijn hart verhard, zoals de profeten waarschuwen of ben ik warmhartig. Durf ik de ander aan te zien en in de ogen te kijken of zit ik op slot, gevangen in mezelf? Een open hart of een gesloten hart. Een tegenstelling die we in de brief terugvinden. Doe je gerechtigheid of doe je zonde. Gerechtigheid, rechtvaardig zijn, betekent recht doen aan de ander, aan je zelf en aan onze planeet aarde met alle rondlopende dieren erop, die trouwens op dezelfde zesde dag zijn geschapen als wij, wat een verwantschap! Recht doen aan, met eerbied tegemoet treden, een luisterende levenshouding, ruimte geven om er te zijn. Dat is gerechtigheid doen. En Johannes benadrukt dat steeds weer. Het gaat niet om mooie woorden en diepzinnige theorieën, maar om het doen, om je gedrag, om je daden en gebaren. Wie je bent, blijkt in je daden. Je daden vertellen wie je bent en waar je staat. Wie gerechtigheid doet, houdt zich aan de geboden die God ons heeft gegeven als een richtsnoer en de kern daarvan is: elkaar liefhebben. Wie dat niet doet, doet zonde. Zonde is onrecht doen, relaties en verbinding verbreken, jezelf tot centrum van de wereld maken, geen recht doen aan de ander, maar de ander gebruiken voor je eigen doel. Zonde is de idealen van de Franse revolutie – vrijheid, gelijkheid en broeder en zusterschap met allen – schenden. Zonde is iets moois stuk laten vallen. Of je het met opzet of per ongeluk doet, het is wel stuk.

Er is een tegenstelling, wit en zwart, een open hart en een gesloten hart, gerechtigheid en zonde, licht en duisternis, waarheid en leugen. Zo ziet onze wereld eruit, zo zijn wij. Ook in mijn hart is het licht en donker, een verlangen naar licht en liefde doen en tegelijk woelt de duisternis van mijn angst en zelfhaat mijn kwetsbare liefhebben omver. Een moedeloos makende warboel is onze wereld met af en toe een onverwacht lichtmoment. Wanneer wordt het nu eindelijk anders? Komt dat Koninkrijk nog, waar de liefde regeert en koning is? Tegen deze wanhopige vraag zegt Johannes: blijf in hem. En je weet dan niet precies om wie het gaat: de Zoon of de Vader? Voor Johannes gaat het om beiden. Zo vader, zo zoon. Want in Jezus, de gezalfde, de Messias, is God opnieuw onder ons komen wonen en is er een nieuw begin gemaakt. Over Jezus vertelt Johannes hoopgevende en verrassende berichten: hij is de gerechte, degene die recht doet aan de mens, die reinigt die mensen schoon wast en weer puur en oorspronkelijk maakt, die gekomen is om de zonden, de gebroken liefde, weg te nemen, die de bron van alle kwaad en duisternis de duivel heeft uitgeschakeld. Blijf in hem, leef in zijn voetspoor, laat je door hem leiden in deze, onze wereld die nog zucht en steunt onder rampen en kwaad, maar in deze wereld trekt de Messias verder. Wie hem volgt, doet zoals hij, wordt kind van God genoemd, nu nog verborgen maar eens in volle glorie. Je wordt er verlegen van, dat de Levende u en mij verwekt, opwekt en doet gaan op de weg van de liefde. Dat het zaad van Gods liefde in ieder van ons is uitgezaaid en dat het kan ontkiemen. Blijf in die vriend, die alles Ontgrenzende vrijheid van de kinderen Gods. Amen.

André Wesche

Gelezen: 1 Johannes 2,28 – 3,10